

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 16 d'octubre de 2024

Catequesi. L'Esperit i l'Esposa. L'Esperit Sant guia el poble de Déu cap a l'encontre amb Jesús, la nostra esperança.

9. «Crec en l'Esperit Sant.» L'Esperit Sant en la fe de l'Església

[El següent text també incorpora parts que no es van llegir però que es consideren pronunciades]

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Amb la catequesi d'avui passem del que se'ns ha revelat sobre l'Esperit Sant a les Sagrades Escripures a com està present i actua en la vida de l'Església, en la nostra vida cristiana.

En els tres primers segles, l'Església no va tenir la necessitat de donar una formulació explícita de la seva fe en l'Esperit Sant. Per exemple, en el Credo més antic de l'Església, l'anomenat Credo dels Apòstols, després de proclamar: «Crec en un sol Déu [...], creador del cel i de la terra, i en Jesucrist, únic fill seu i senyor nostre, que [...] nasqué [...] fou [...] mort [...]; davallà als inferns, [...] ressuscità [...]; se'n pujà al cel», se li afegeix: «[Crec] en l'Esperit Sant» i res més, sense cap especificació.

Però va ser l'heretgia, la que va impulsar l'Església a haver d'especificar aquesta fe. Quan va començar aquest procés —amb sant Atanasi, en el segle IV—, va ser l'experiència viscuda per l'Església de l'acció santificadora i divinizadora de l'Esperit Sant la que la va conduir a la certesa de la seva plena divinitat. Això va passar en el concili ecumènic de Constantinoble de l'any 381, que va definir la divinitat de l'Esperit Sant amb aquestes conegudes paraules que encara avui repetim en el Credo: «Crec en l'Esperit Sant, que és Senyor i infon la vida, que procedeix del Pare i del Fill, i juntament amb el Pare i el Fill és adorat i glorificat, que parlà per boca dels profetes.»

Dir que l'Esperit Sant és *Senyor* era com dir que comparteix el “senyoriu” de Déu, que pertany al món del Creador, no al de les criatures. L'afirmació més forta és que se li ha de donar la mateixa glòria i adoració que al Pare i al Fill. És l'argument de la igualtat en l'honor, molt estimat per sant Basili el Gran, que va ser el principal artífex d'aquella fórmula: l'Esperit és Senyor, és Déu.

La definició conciliar no va ser un punt d'arribada, sinó de partença. I, de fet, un cop superades les raons històriques que havien impedit una afirmació més explícita de la divinitat de l'Esperit Sant, aquesta es proclamaria tranquil·lament en el culte de l'Església i en la seva teologia. Ja sant Gregori de Nazianz, després d'aquell Concili, va afirmar amb tota seguretat: «És, doncs, Déu, l'Esperit Sant? Certament. És Ell consubstancial? Sí, sí és Déu Veritable» (*Oratio*, 31, 5.10).

Què ens diu a nosaltres, els creients d'avui, l'article de fe que proclamem cada diumenge a missa? «Crec en l'Esperit Sant?» En el passat, ens ocupava principalment l'afirmació que l'Esperit Sant «procedeix del Pare». L'Església llatina aviat va completar aquesta afirmació afegint, en el Credo de la missa, que l'Esperit Sant procedeix també «del Fill». Ja que en llatí l'expressió «i del Fill» es diu *Filioque*, això va ocasionar la disputa coneguda amb aquest nom, que va ser el motiu (o el pretext) de moltes disputes i divisions

entre l'Església d'Orient i la d'Occident. Certament, no tenim la intenció de tractar aquí aquesta qüestió, que, per altra part, en el clima de diàleg establert entre les dues Esglésies, ha perdut la duresa del passat i permet avui esperar una plena acceptació mútua, com una de les principals *diferències reconciliades*. M'agrada dir-ne així: *diferències reconciliades*. Entre els cristians hi ha moltes diferències: aquest és d'aquesta escola, aquest és d'aquella altra; aquest és protestant, aquest altre... L'important és que aquestes diferències siguin reconciliades, en l'amor de caminar junts.

Superat aquest escull, avui podem valorar la prerrogativa més important per a nosaltres que es proclama en l'article del Credo, és a dir, que l'Esperit Sant és *vivificador*, és a dir, dona la vida. Ens preguntem: quina vida dona l'Esperit Sant? Al principi, en la creació, l'alè de Déu infon a Adam la vida natural; d'una estàtua de fang el converteix en un «ésser viu» (cf. Gn 2,7). Ara, en la nova creació, l'Esperit Sant és qui dona als creients la vida nova, la vida de Crist, vida sobrenatural, de fills de Déu. Pau pot exclamar: «La llei de l'Esperit, que dona la vida en Jesucrist, t'ha alliberat de la llei del pecat i de la mort» (Rn 8,2).

On és, en tot això, la notícia gran i consoladora per a nosaltres? En què la vida que ens dona l'Esperit Sant és la vida eterna. La fe ens allibera de l'horror d'haver d'admetre que tot acaba aquí, que no hi ha redempció per al sofriment i la injustícia que regnen sobiranes a la terra. Ens ho assegura una altra paraula de l'Apòstol: «Si habita en vosaltres l'Esperit d'aquell qui va ressuscitar Jesús d'entre els morts, també, gràcies al seu Esperit que habita en vosaltres, aquell qui va ressuscitar el Crist d'entre els morts donarà la vida als vostres cossos mortals» (Rm 8,11). L'Esperit habita en nosaltres, és dins nostre.

Conreem aquesta fe també per a aquells que, sovint, sense culpa pròpia, se'n veuen privats i no poden donar sentit a la vida. I no ens oblidem de donar gràcies a aquell que, amb la seva mort, ens va obtenir aquest do inestimable!